

Inkluusio, yhdenvertaisuus ja koulun käynnin tuki

Sari Haapakangas, KT, erityiskasvatuksen asiantuntija,

Aslak Rantakokko, järjestötoiminnan asiantuntija

Johdolle

Opettajille

Vanhempaintoimijoille

Yhdenvertaisuus

YHDENVERTAISUUTTA

PÄIVÄKOTIIN,
KOULUUN JA
VANHEMPAIN-
TOIMINTAAN

Suomen Vanhempainliitto

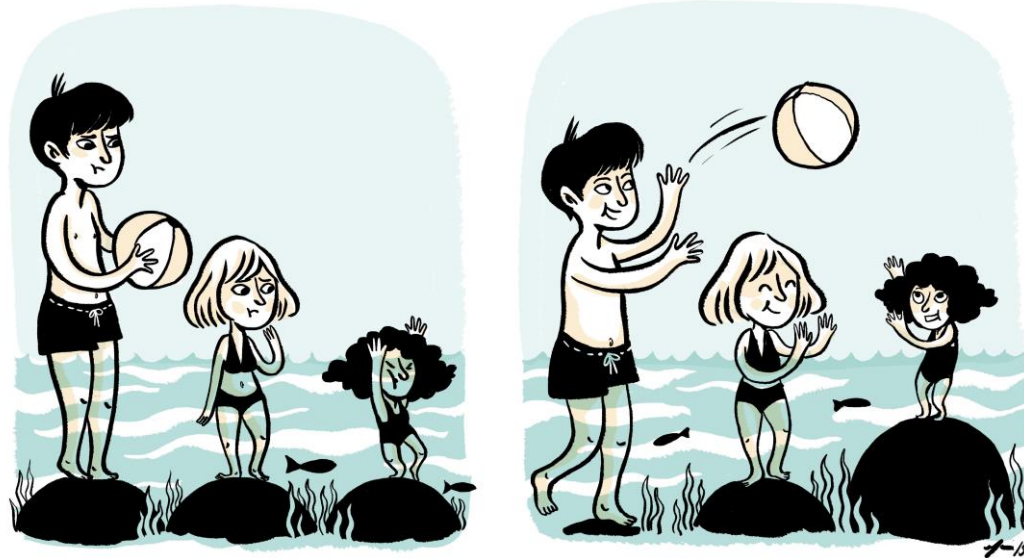

Kaikki yhdenvertaisesti huomioivan toiminnan vaade ja syrjinnän kielto

- *Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.”*

Yhdenvertaisuuslaki 8 §

Samanlainen kohtelu ≠ yhdenvertaisuus

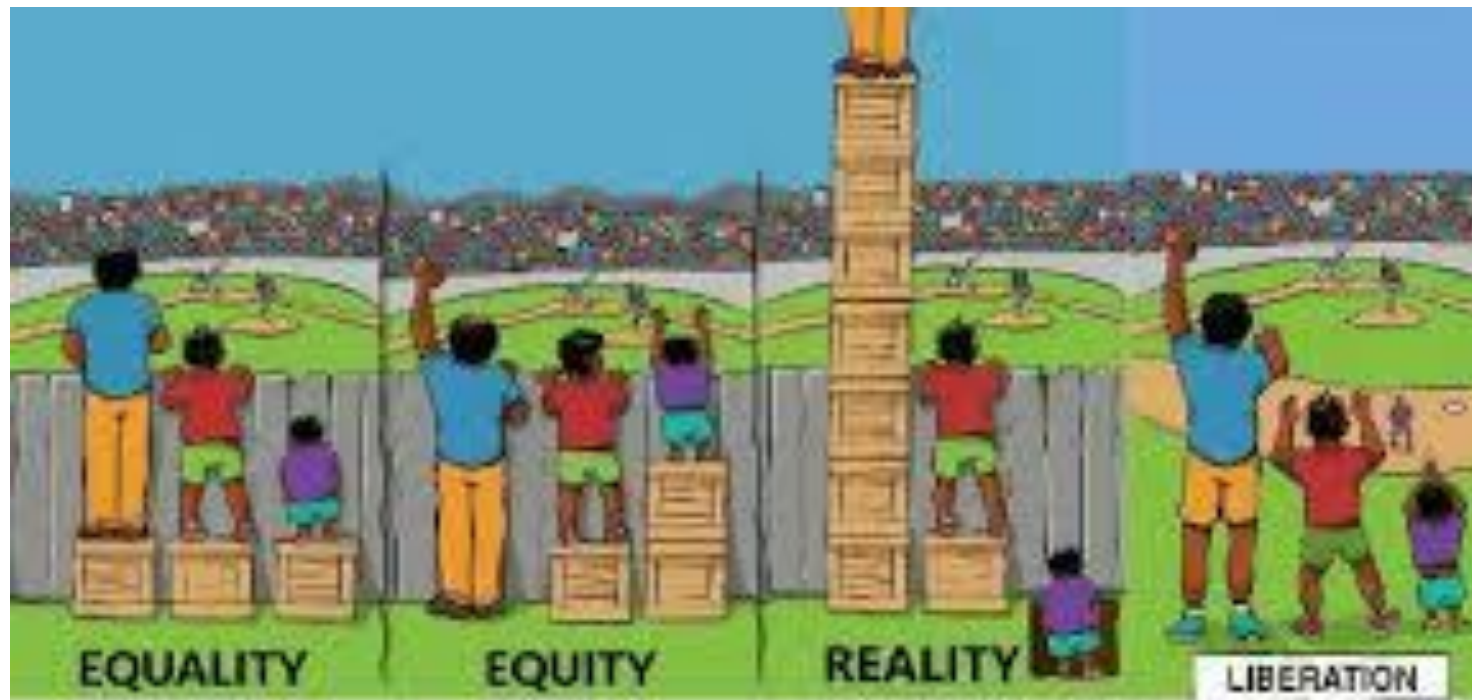
Equality

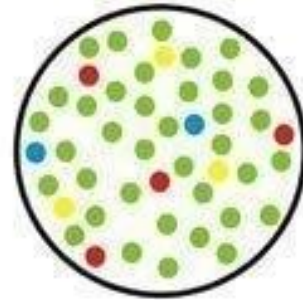
Equity

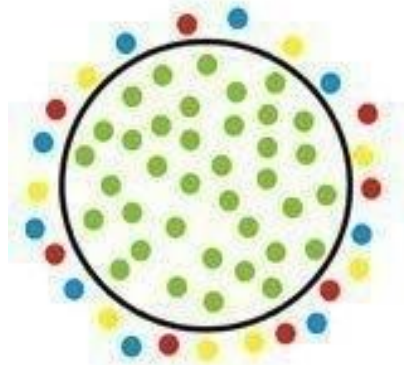
Inclusion

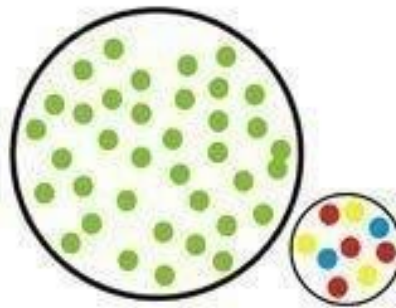
Inklusion idea

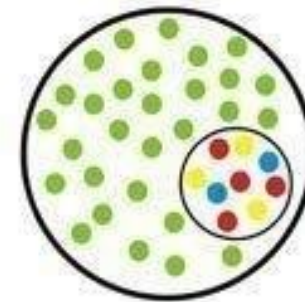
Inclusion

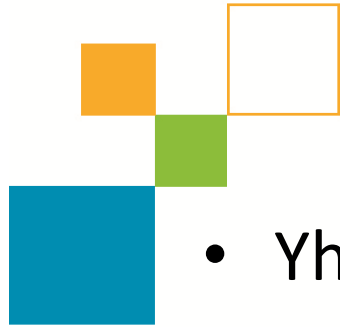
Exclusion

Segregation

Integration

- Yhdenvertaisuus on yhteiskunnassamme noudatettu periaate siitä, että kaikille taataan yhdenvertaiset palvelut ja mahdollisuus osallistua huomioiden ihmisten erilaiset lähtökohdat ja tukitarpeet.
- Sosiaalisen integraation termillä tarkoitetaan osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunteen takaamista jokaiselle yksilölle yhteiskunnassa.

(Sollasvaara et al. (toim.) 2019, 15:

Esteetön lapsuus neurokirjon lapselle ja nuorelle)

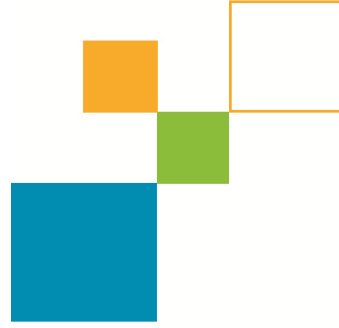

Asenne-esteettömyys

- asenne-esteettömyys tarkoittaa sitä, että esteettömyys tulee todeksi ihmisten ajatuksissa ja asennoitumisessa toisia kohtaan.
- asenne-esteettömyys voidaan nähdä yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen integraation tietoisena toteuttamisena.

(Sollasvaara et al. (toim.) 2019, 15:

Esteetön lapsuus neurokirjon lapselle ja nuorelle)

Tiedon puute

- Neuropsykiatristen diagnoosien kuten autismin, adhd:n ja Touretten oireyhtymän kohdalla asenne-esteettömyyden tiellä on usein tiedon puute diagnoosien ja piirteiden ilmiasusta ja niiden aiheuttamista erityistarpeista.

(Sollasvaara et al. (toim.) 2019, 15: Esteetön lapsuus neurokirjon lapselle ja nuorelle)

- *Meillä kaikilla on ennakkoluuloja ja stereotyyppisiä käsityksiä, joista tulisi tulla tietoisiksi; kohtaamiset ja kanssakäyminen erilaisten ihmisten kanssa on tehokas keino purkaa ennakkoluuloja*

”... Sitten vielä, kun tämä meidän yhteiskuntamme esteettömyys olisi muutakin kuin pelkkä invaluiska, niin autismikirjon henkilöillä olisi suurempi mahdollisuus tulla osallisiksi.

Sitä odotellessa [autististen lasten] aistiherkkyyksien selittäminen on vielä kovin niukasti itseään ilmaisevien lasten äidille säännöllinen etuoikeus”

(Sollasvaara et al. (toim.) 2019, 15: Esteetön lapsuus neurokirjon lapselle ja nuorelle)

Muodollinen ja tosiasiallinen yhdenvertaisuus

Muodollinen yhdenvertaisuus

Muodollisen yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä tulee kohdella samalla tavoin ilman syrjintää.

Tosiasiallinen yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuuden aktiivinen edistäminen voi merkitä poikkeamista samanlaisen kohtelun periaatteesta, jotta heikommassa asemassa olevien ryhmien tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi. Tämä edellyttää niiden olosuhteiden muuttamista, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

- Samanlainen ei ole aina yhdenvertaista: laki ja samanlainen kohtelu ei riitä takaamaan sitä, että kaikilla ihmisryhmillä olisi esim. yhdenvertaiset mahdollisuudet kouluttautua
- Tärkeää tunnistaa tarpeet – usein kyse on pienistä asioista
- Voi edellyttää heikommassa asemassa olevan väestöryhmän erityistarpeiden huomioon ottamista:
  - Positiivinen erityiskohtelu
  - Vammaisten henkilöiden kohdalla kohtuulliset mukautukset

Inkluusio koulussa

1. kaikki oppilaat käyvät koulua yhdessä
2. yhteinen opetus on järjestetty oppilaiden yksilöllisten edellytysten mukaisesti
3. jokainen - niin oppilas kuin henkilökunnan jäsenkin – tuntee olevansa hyväksytty ja arvostettu kouluyhteisössä.

(Sollasvaara et al. (toim.) 2019)

Inkluusio: Asenne erilaisten ihmisten hyväksymiseen, tasa-arvoon ja syrjinnän estämiseen; kyse ei ole vain siitä, mihin yksittäinen oppilas sijoitetaan (Barton 1999)

Inklusioperiaatteen mukaan koulun on taattava kaikille opiskelijoille:

- esteetön fyysinen oppimisympäristö ja saavutettava tietotekniikka, viestintä ja oppimateriaali
- sosiaalinen esteettömyys (osallisuus opintojaan koskevaan suunnitteluun ja tukitarpeita koskeviin keskusteluihin ja osallisuus yhteisönsä toimintaan tasavertaisena jäsenenä)
- pedagoginen esteettömyys (tarvittu tuki opiskeluun ja yksilölliset koulutuksen suorittamismahdollisuudet)

(Sollasvaara et al. (toim. 2019))

Inkluusio on näiden arvojen toteutumista käytännössä

- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- Osallisuus
- Yhteisöllisyys
- Erilaisuuden arvostaminen
- Kestävä kehitys
- Väkivallattomuus, oikeudet, luottamus, myötätunto, rehellisyys, ilo, rohkeus, myönteisyys ja kauneus (Booth 2011)

Mitä inklusiotarpeen taustalla on?

- syrjinnän
- vihamielisyyden
- kiusaamisen
- ulkopuolisuuden
- vallan puutteen ja
- epätoivon kokemuksia

(Päivi Pihlaja, luento Oulun yliopistolla 25.2.2019)

Integraatio ja inkluusio

- **Integraatio** erityisopetuksessa viittaa tasa-arvoisuuteen ja täyteen osallistumisoikeuteen oppilaiden kesken. Käytännössä se tarkoittaa oppilaan, jolla on erityisen tuen päätös tai joka on muuten katsottu haasteelliseksi, (osittaista)sijoittamista yleisopetuksen ryhmään
- Integraatio on välivaihe **inkluisioon**, jolla puolestaan viitataan ajatukseen yhteisestä koulusta kaikille. Inklusio merkitsee siten kaikkien oppilaiden kasvamista koulu-uran alusta alkaen yhdistyneessä koulutusjärjestelmässä, jossa ei ole erillisiä erityiskouluja (ja erityisluokkia). Keskeistä ovat joustavat, kaikkien oppilaiden osallisuutta korostavat opiskelujärjestelyt.

Haasteita

Opettajien suhtautumisessa inklusion ideologiaan ja käytännössä toteuttamiseen on havaittavissa ristiriitoja. Inklusion ideaa opettajat pitävät hyvänä, mutta käytännön tasolla huolena pidetään resurssien ja tuen puutetta sekä liian vähäistä ammatillista osaamista. (Lupart ym. 2008, 57.) Inklusion toteuttaminen vaatiikin toimiakseen tarpeeksi resursseja, huolellista suunnittelua sekä moniammatillista yhteistyötä esimerkiksi luokanopettajien ja erityisopettajien kesken. On tärkeää pitää huolta siitä, ettei inklusiota harjoiteta vain hätäratkaisuna resurssien puutteessa. Erityisopetukseen varattujen resurssien puutteessa oikea ratkaisu ei nimittäin ole se, että oppilaat siirretään yleisopetukseen ilman tarpeellisia valmisteluja.

Lapsi edellä

- Inklusiivista koulua ei tule rakentaa inklusiivisuuden takia vaan ajattelun tulee lähteä lapsesta, yksilön tarpeista. Jokaisessa tapauksessa tulee pohtia sopiiko inklusio ja integraatio oppilaalle – vai ei.
- YK:n arvion mukaan 80 - 90 % kaikista erityisoppilaista on kuitenkin integroitavissa tavallisiin luokkiin ([From exclusion to equality](#), 2007, 85). Kaikille oppilaille inklusiivinen koulu integraatioajatuksella ei näytä sopivan – ainakaan sen nykyisessä muodossa.

[Sandberg:https://www.erjasandberg.eu/adhd/ihanteena-taydellinen-integraatio-ja-inklusio-koulussa/](https://www.erjasandberg.eu/adhd/ihanteena-taydellinen-integraatio-ja-inklusio-koulussa/)

[Saloviita: http://users.jyu.fi/~saloviit/tutkimus/inclusion.html](http://users.jyu.fi/~saloviit/tutkimus/inclusion.html)

Kolmiportainen tuki (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki)

- Uudistuneen perusopetuslain (2010) mukaisesti oppilaalle on tarjottava koulunkäyntiin tukea kolmiportaisen malliin pohjautuen. Portaiden ensimmäinen askel on nimeltään **yleinen tuki** ja se tarkoittaa tukimuotoja tilanteessa, jossa oppilaalla on tilapäisiä tai lyhytaikaisia vaikeuksia oppimisessaan.
- Yleisen tuen muotoja ovat mm. tukiopetus, eriyttäminen monine mahdollisuuksineen, osa-aikainen erityisopetus, luokan kertaus, avustajan käyttö, konsultaatiot, kodin ja koulun yhteistyö, kerhotoiminta ja monet muut menetelmät ja materiaalit, joiden kautta voidaan oppilaalle tarjota uusi tapa lähestyä opittavaa asiaa. Oppilaan tueksi voidaan tehdä oppimissuunnitelma. Mikäli yleinen tuki ei oppimiseen riitä, voidaan astua portaikon toiselle askelmalle, jota kutsutaan tehostetuksi tueksi.

Tehostettu tuki

- Tehostettu tuki tarkoittaa ennaltaehkäisevien yleisten tukitoimenpiteiden tehostamista määrällisesti ja laadullisesti sekä **opetuksen järjestämistä riittävän pienissä opetusryhmissä**. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden edellyttämällä tavalla. **Osa-aikainen erityisopetus** on tehostetussa tuessa **säännöllistä** ja **pitkäkestoista** tukea.

Tehostetun tuen tukimuotoja ovat mm.

- eriyttäminen
- tukiopetus
- samanaikaisopetuksen eri muodot
- osa-aikainen erityisopetus
- oppilashuolto
- tiivis yhteistyö vanhempien kanssa
- tehostetun tuen aikana voidaan tarvittaessa ottaa **erityiset painoalueet** käyttöön:
  - oppiaineksen karsiminen, asian pelkistäminen ja perustaitojen vahvistaminen
- Tehostetun tuen muodot otetaan käyttöön entistä aktiivisemmin ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ennen kuin oppilaalle harkitaan opetuksen antamista erityisopetuksena.

- **Ennen tehostetun tuen aloittamista** oppilas on saanut tai hänelle on tarjottu seuraavia yleisen tuen tukitoimenpiteitä:
- opetuksen eriyttäminen: laajuus, syvyys, etenemisnopeus
- tukiopetus, myös ennakoiva tukiopetus
- osa-aikaisen erityisopetuksen tuki.
- Lisäksi voidaan tarjota seuraavia tukitoimenpiteitä:
- avustajapalvelut
- samanaikaisopetus
- tilapäinen intensiiviryhmä tason mukaan esim. luku- ja kirjoitusryhmät
- yhteistoiminnallinen oppiminen

Erityinen tuki

Erityinen tuki edellyttää perusopetusjohtajan tekemää erityisen tuen päätöstä. Erityinen tuki on kaikkein kokonaisvaltaisimmin ja kattavimmin tukimuoto sisältäen erityisopetusta ja mahdollisesti muita aiemmillä portailla käytettyjä tukimuotoja. Erityisen tuen saaminen edellyttää pedagogista selvitystä ja yleensä myös asiantuntijalausuntoa. Erityiseen tukeen siirtyneellä oppilaalla tehdään aina HOJKS. Erityisen tuen päätös voidaan myös purkaa.

Erityisessä tuessa

Käytettävissä on kaikki perusopetuksen tukimuodot, myös oppimäärän yksilöllistäminen ja toiminta-alueittain opiskelu.

- Moniammatillisuus tuen järjestämisessä korostuu.

Erityisen tuen piirissä voi olla mm.

- oppilaita, joilla on yksilöllistettyjä oppimääriä yhdessä tai useammassa oppiaineessa.
- pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat oppilaat.
- vaikeimmin vammaiset ja sairaat oppilaat, jotka opiskelevat toiminta-alueittain.
- oppilaita, joilla on oppimisvaikeuksia, ja tunne-elämän tai sosiaalisen sopeutumattomuuden ongelmia.
- oppilaita, jotka tarvitsevat erityisopetuksen lisäksi vahvaa yksilöllistä tukea koulunkäynnissään.

Yksilöllistäminen erityisessä tuessa

- Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistämistä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiselle kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin.

Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta.

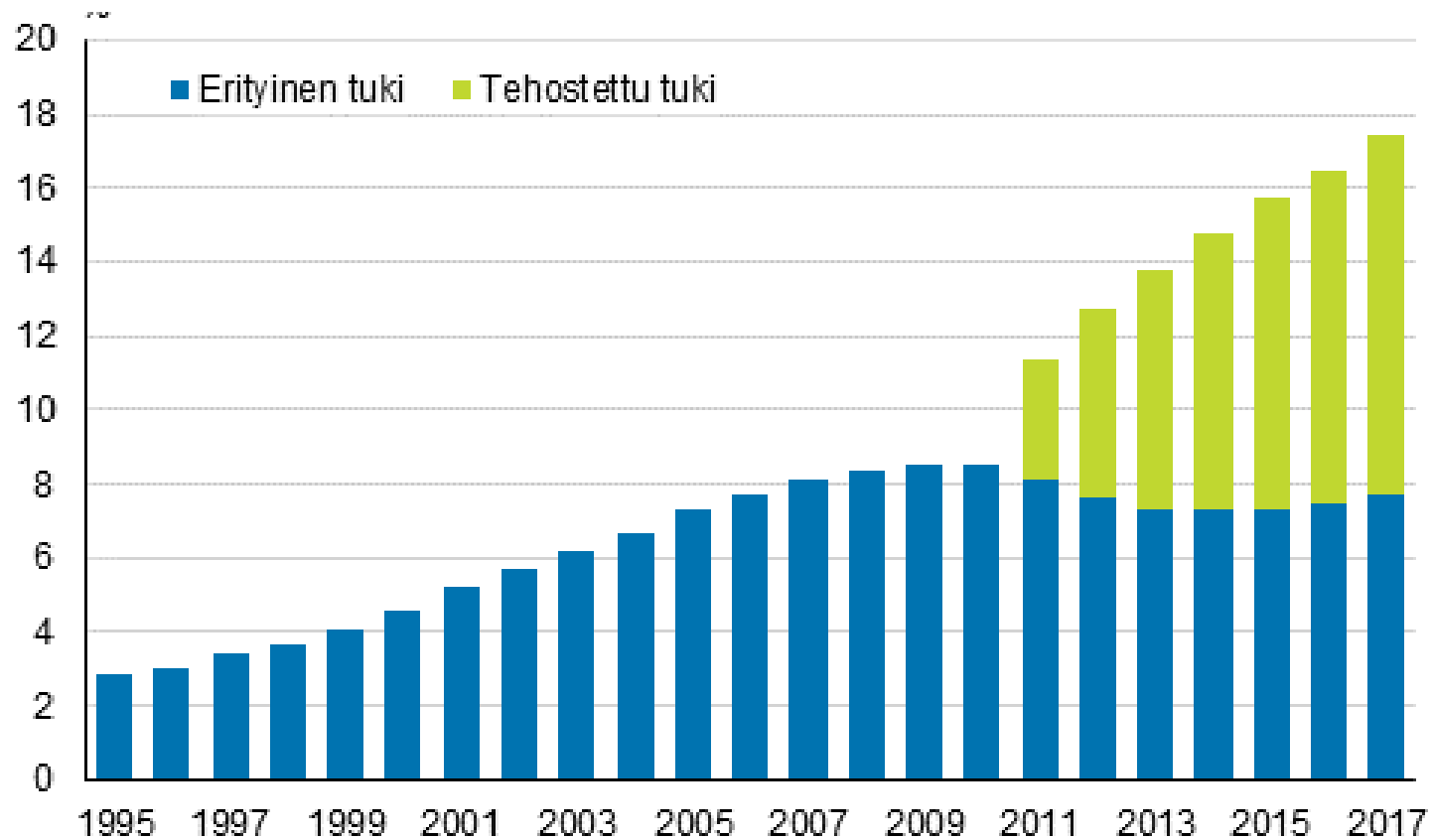
Toiminta-alueittain järjestetty opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain.

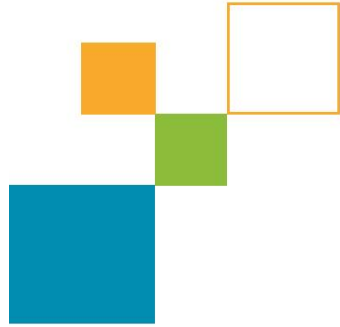
Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain.

Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä.

Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

- Peruskoulun oppilaista 17,5 prosenttia sai tehostettua tai erityistä tukea syksyllä 2017. Tehostettua tukea sai 54 300 eli 9,7 prosenttia peruskoulun oppilaista ja erityistä tukea 43 100 eli 7,7 prosenttia peruskoulun oppilaista.

Turvapaikanhakijat

Pimeät saunat

Tosiasiantuntijat

Älänkäännöt

Lapsen käyttöohje ja nuoren manuaali

Esteettömyyden tsekkauslista

Ammatillisuus & Agenda

Kaiken tietämisen pakko, tuska ja ahistus

Vikalistoja ja lumisia tupia

**Koti, päiväkoti ja koulu ovat lapsen
tärkeimmät kasvattajat**

Positiivisesti liikkeelle –myönteisyyden voima

- Yhteistyön rakentaminen myönteisten asioiden ympärille; positiivinen palaute, oppilaan vahvuudet, yhteisölliset tapaamiset jne.
- Positiivisesti liikkeelle lähtenyt yhteistyö kannattelee myös ongelmatilanteissa
- Myönteisen ilmapiirin ylläpitäminen tärkeää myös ongelmatilanteissa
- Luottamuksen rakentaminen
- Vanhempien ja oppilaan kokemukset kuulluksi tulemisesta
- Oppimisen vaikeuksiin puututaan varhain ja yhteistyössä vanhempien kanssa
- Yhteinen kieli

Kohtaamisia koulussa

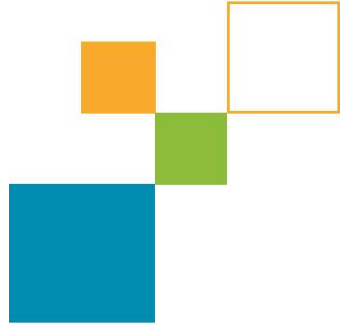
- Mitä yhteisöllisempi, osallistavampi ja yhdenvertaisempi yhteisö, sitä hyvinvoivempia yksilöitä
- Tällaisen koulukulttuurin muodostuminen lähtee yksilöiden asenteista toisiaan kohtaan ja siitä, MITEN yksilöt kohtaavat toisensa
- Arvostetaanko arjessa tapahtuvia kohtaamisen ja kerronnan hetkiä: Mitä kuuluu? Miten meni pääsiäisloma? Ope, mä näin eilen joutsenen! Meille tulee kissa. Mummi joutui sairaalaan.

-> LUOTTAMUS SYNTYY KUN IHMINEN TUNTEE TULEVANSA KUULLUKSI;
NÄHDYKSI JA ARVOSTETUKSI

-> USKALLETAAN PUHUA MYÖS VAIKEISTA ASIOISTA

-> PÄTEE MYÖS VANHEMPIEN KOHTAAMISEEN

Työkaluja osallisuuteen, yhdenvertaisuuteen, kohtaamiseen sekä kodin ja koulun sujuvaan vuorovaikutukseen

- > Elävä kirjasto
  - > Messuvanhempainilta
  - > Kokemusasiantuntijat
  - > Vertaisryhmätoiminta (äidit, isät)
  - > Kerhotoiminta kohdistetusti (tunne- ja vuorovaikutustaidot, yksinäisyys, kaveruus jne.)
  - > moninaisuuden päivä
  - > yhdenvertaisuustyöpajat
  - > teemalliset, dialogiset vanhempainillat ja muut kodin ja koulun yhteistyötapahtumat (peli-ilta, some-ilta, isät ja papat, pelisäännöt)
  - > vanhempainiltamallit (dialoginen, hyvä startti, eskarista ekalle)
  - > Päivän tärkein ateria
  - > Koulun Korva
  - > Kodin apukädet
  - > pop-up –koulupäivä, hyvinvointiviikko
  - > erityisliikunta esiin (esteteetön talvirieha)
  - > lukemaan, liikkumaan kannustaminen eri tavoin
- YHTEISÖLLISEN OPPILASHUOLLON HYÖDYNTÄMINEN**

Mikä muuttuu?

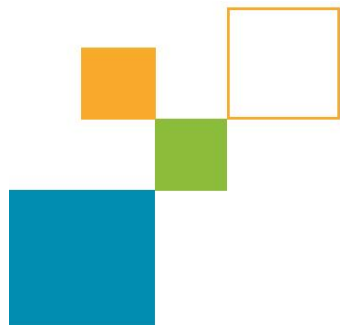
- Tiedottamisen kulttuurista dialogisuuteen (vuoropuheluun)
- Rinnakkain kulkemisesta yhdessä kulkemiseen
- Ongelmakeskeisyydestä vahvuusperusteisuuteen ja ratkaisukeskeisyyteen
- Yksipuolisesta asiantuntijuudesta jaettuun asiantuntijuuteen
- Ulkopuolisuudesta joukkoon kuulumiseen ja yhteisöllisyyteen
- Erillisyydestä yhdenvertaisuuteen ja osallisuuteen

ESTEETTÖMÄN TAPAHTUMAN TSEKKAUSLISTA KOULUILLE

Tarkista suunnittelemanne tapahtuman esteettömyys ja saavutettavuus. Listaa voi käyttää esimerkiksi koulun tai vanhempainyhdistyksen järjestämän tapahtuman suunnittelussa.

- ✓ kutsussa on kysytty mahdollisista [erityistarpeista](#) ja niihin pyritään vastaamaan
- ✓ tapahtumatila ja reitti sinne ovat [esteettömiä](#) ja tila on [terveellinen](#)
- ✓ ilmasto-olosuhteiden ja valon määrä pihalla on huomioitu
- ✓ tilassa on mahdollisuus käyttää [induktiosilmukkaa](#) ja korvatulppia
- ✓ äänentoisto, akustiikka ja valaistus ovat kunnossa ja muunneltavissa huomioiden [aistiyliherkkyydet](#), [näkö-](#) ja [kuulovammat](#)
- ✓ [tulkeille](#) on oma tila ja välineet
- ✓ voimakkaat [tuoksut](#) on kielletty
- ✓ tapahtumassa esitettävä materiaali on [selkokielistä](#) ja saatavilla jo ennakoon sähköisenä
- ✓ tapahtuman ohjelma ja aikataulu ovat näkyvillä
- ✓ tapahtumaan on mahdollista osallistua myös etäyhteydellä
- ✓ yleisavustaja avustaja on käytettävissä tapahtuman aikana ja siitä on tiedotettu etukäteen ja jos osallistujalla on oma avustaja (myös sosiaaliseen esteettömyyteen liittyvä), häneltä ei peritä maksua
- ✓ koulun tapahtumat ovat taloudellisesti esteettömiä; perheen taloudellinen tilanne ei estä osallistumista koulun tapahtumiin
- ✓ lastenhoitotarpeeseen pyritään vastaamaan huomioiden [perheiden moninaisuus](#)
- ✓ koulu on sosiaalisesti esteetön ja [syrjinnästä vapaa alue](#)

**Esteettömyys,
Saavutettavuus,
Osallisuus,
Tasa-arvo,
Yhdenvertaisuus
Suvaitsevaisuus
Asenteettomuus
Ennakkoluulottomuus
Sensitiivisyys**

<https://www.innokyla.fi/web/hanke7399639>

INNO KYLÄ

Hae...

SV / EN [Yhteystiedot](#)

[Kirjaudu sisään](#)
Rekisteröidy

Ajankohtaista ▾ Löydä sisältöjä Työskentely ▾ Aihe sivut ▾ Innokylä ▾

[www.innokyla.fi](#) › [Koti, koulu ja kolmas sektori erityisperheiden osallisuuden](#) › [Hankkeen etusivu](#) ›

Koti, koulu ja kolmas sektori erityisperheiden osallisuuden edistäjinä koulussa

EPeLI

PIKAOHJE

MIKÄ KESY ON?

- Kuvamateriaali ja toimintamalli lapsilähtöiseen keskusteluun
- Mahdollisuus kommunikaatioon, jossa verbaalisuus ei ole pääosassa
- Kurkistusikkuna oppilaan kokemusmaailmaan
- Oppilaan äänen vahvistumisen keino osana päätöksentekoa esim. kolmipor-taisen tuen: HOJKS- tai HOPS-, kehitys-, arviointi- tai kuntoutuskeskusteluissa, joissa oppilas on mukana
- Kuvien ja käsitteiden kokonaisuus, jota voidaan käyttää riippumatta siitä opiskeleeko oppilas oppiaineittain tai toiminta-alueittain
- Tutkimusperustainen väline, joka nojaa myönteiseen tunnistamiseen sekä affektiiviseen ja positiiviseen pedagogiikkaan

MIKSI JA MITEN KESY TUKEE KESKUSTELUA?

- OPS kehottaa huomioimaan lapsikeskeisyyden koulun keskusteluissa
- Tuetaan kommunikaatiota, mikä lisää yhdenvertaisuutta
- Vahvistetaan oppilaan nähdäksi, kuulluksi ja osalliseksi tulemistä
- Kartoitetaan näkyviä ja piilossa olevia kykyjä, erityispiirteitä ja haasteita
- Tuetaan kodin ja koulun sekä moniammatillisten toimijoiden yhteistyötä
- Määritetään yksilölliset tavoitteet ja vahvuudet sekä tuen tarpeet
- Havainnollistetaan ja hyväksytään oppilaan kokemus itsestään ja vuorovaikutussuhteistaan.

MITEN KESY- KESKUSTELU ETENEE?

1. Koulun aikuinen kertoo KESY:n idean ja kysyy, haluaako oppilas sen mukaan keskusteluun.
2. Oppilas sijoittaa kuvakortteja alustalle, pääosa on oppilaalla, aikuiset kommentoivat kannustavasti.
3. Oppilas sijoittaa tunnekortteja ja lisäkortteja alustalle ja asioista jutellaan.
4. Mietitään yhdessä esille tulleita asioita sekä kirjataan tärkeät asiat, tavoitteet, tuen tarve, vahvuudet, käytännön toimet yms.
5. KESY-talusta otetaan valokuva ja se tallennetaan, mikäli se sopii oppilaalle.

<https://vanhempainliitto.fi/videot/kettupeli-kesy-keskustelu-symbolein/>

<https://www.valteri.fi/tuote/kesy-keskustelu-symbolein-sasy-samtal-med-hjalp-av-symboler/>

Wilho on Suomen Vanhempainliiton kehittämä, opettajille suunnattu työkalu vuorovaikuttamisen vanhempainillan tai vanhempaintapaamisen järjestämiseen.

Kaikkien vanhempien ja perheiden tulee kokea olonsa tervetulleiksi koulussa ja koulun toiminnassa. Nopeasti monikulttuuristuvassa koulussa myös maahanmuuttajataustaisten vanhempien tulee kokea samoin. Vuorovaikutteinen vanhempaintapaaminen etenkin lapsen koulunkäynnin nivelvaiheissa luo hyvän pohjan kodin ja koulun yhteistyölle.

Materiaalissa on huomioitu erityisesti maahanmuuttajavanhempien osallisuuden vahvistaminen. Wilho sisältää keskusteluun kannustavia teemoja, jotka on käännetty kuudelle eri kielelle: ruotsi, englanti, venäjä, viro, arabia ja somali.

Tuhatjalkainen

- Poriskaa pareittain tai pienissä ryhmissä, miten vanhemmat voisivat teidän lapsenne koulussa tai päiväkodissa olla mukana kehittämässä toimintakulttuuria yhdenvertaisemmaksi ja inklusiivisemmaksi
- Kirjoittakaa ajatuksenne ympyröihin.
- Kootkaa ympyrät yhteiseksi tuhatjalkaiseksi muiden kanssa ja tutustukaa myös muiden ajatuksiin!
- Porista saa ulkonakin 😊

Kiitos!

Sari Haapakangas

Erytyiskasvatuksen asiantuntija

@vanhempainliitto.fi

Aslak Rantakokko

Yhdenvertaisuusasiantuntija

@vanhempainliitto.fi

www.vanhempainliitto.fi